

فهرست مطالب

مقدمه	۱۵
فصل اول: مفهوم، مبانی و سیر تحول تاریخی حق بر محیط زیست سالم	۱۹
گفتار اول: حقوق بشر و محیط زیست	۲۱
مبحث اول: حقوق بشر نوین	۲۴
مبحث دوم: نسل سوم حقوق بشر، حقوق همبستگی	۲۶
مبحث سوم: مفهوم حق بر محیط زیست سالم	۳۲
گفتار دوم: مبانی و سیر تحول تاریخی حق بر محیط زیست سالم	۳۷
مبحث اول: اسناد بین‌المللی ناظر بر حق بر محیط زیست سالم	۳۷
بند اول: کنفرانس استکهلم	۳۷
بند دوم: منشور جهانی طبیعت	۳۹
بند سوم: پیش‌نویس میثاق بین‌المللی حقوق همبستگی	۴۱
بند چهارم: کنفرانس ریو	۴۱
بند پنجم: سایر اسناد	۴۴
مبحث دوم: حق بر محیط زیست در نظام حقوق بشری ملل متحد	۴۵
مبحث سوم: حق بر محیط زیست در نظام‌های منطقه‌ای حقوق بشر	۴۶
مبحث چهارم: حق بر محیط زیست در حقوق داخلی کشورها	۴۸
مبحث پنجم: رویه قضایی	۴۹
بند اول: قضیه بارسلونا تراکشن ۵ فوریه ۱۹۷۰	۵۰
بند دوم: قضیه ذوب آهن ترای، اختلاف میان آمریکا و کانادا، مارس ۱۹۴۱	۵۰
بند سوم: قضیه قلمرو ماهیگیری انگلستان و آلمان علیه ایسلند ۱۹۷۴	۵۲
بند چهارم: قضیه آزمایش‌های هسته‌ای ۱۹۷۴	۵۲
بند پنجم: قضیه خلیج مین ۱۹۸۴	۵۳
بند ششم: قضیه اختلاف بین دانمارک و نروژ در خصوص تحدید حدود دریایی در منطقه میان گرینلند و یان ماین (۱۴ ژوئن ۱۹۹۳)	۵۳
بند هفتم: قضیه مشروعیت کاربرد سلاح‌های هسته‌ای ۱۹۹۶	۵۳
مبحث ششم: اصول کلی حقوقی ناظر بر حمایت از محیط زیست	۵۴

۶ □ فن آوری هسته ای و حفاظت از محیط زیست

- بند اول: اصل حاکمیت دولت‌ها..... ۵۵
- بند دوم: اصل همکاری ۵۶
- بند سوم: اصل مسئولیت مشترک ولی متفاوت ۵۶
- بند چهارم: اصل حفاظت از محیط زیست ۵۶
- بند پنجم: اصل احتیاطی ۵۷
- بند ششم: اصل اطلاع رسانی و کمک در حوادث اضطراری و اصل ارزیابی
آثار زیست محیطی و مشاوره با کشورها در این خصوص ۵۷
- بند هفتم: اصل جلوگیری از آلودگی و اصل پرداخت توسط آلوده‌کننده ۵۸
- گفتار سوم: حفاظت از محیط زیست تکلیف مشترک بشریت ۵۹
- مبحث اول: حفاظت از محیط زیست مبنای اصل توسعه پایدار ۶۰
- مبحث دوم: حفاظت از محیط زیست نگرانی مشترک بشریت ۶۳
- مبحث سوم: محیط زیست، میراث مشترک بشریت ۶۵
- مبحث چهارم: حفاظت از محیط زیست و حقوق نسل‌های آینده ۶۸
- مبحث پنجم: امنیت زیست محیطی ۷۱
- مبحث ششم: حفاظت از محیط زیست، اصل مسئولیت مشترک اما متمایز ۷۲

فصل دوم: تاریخچه تحولات انرژی هسته‌ای و انواع آلودگی‌های ناشی از آن

- در پرتو حقوق بین‌الملل ۷۵
- گفتار اول: تعریف و سیر تاریخی انرژی هسته‌ای ۷۷
- مبحث اول: تعریف انرژی هسته‌ای ۷۷
- مبحث دوم: سیر تاریخی انرژی هسته‌ای ۷۸
- گفتار دوم: نقش رخدادهای هسته‌ای در تحول حقوق بین‌الملل محیط زیست ۸۱
- مبحث اول: فاجعه هیروشیما و ناکازاکی ۸۱
- مبحث دوم: حادثه رآکتور چرنوبیل و آثار زیست محیطی آن ۸۴
- بند اول: کنوانسیون اطلاع رسانی فوری ۸۷
- بند دوم: کنوانسیون کمک رسانی فوری ۹۰
- مبحث سوم: تهاجم اسرائیل به رآکتور هسته‌ای عراق ۹۱
- مبحث چهارم: آزمایش‌های هسته‌ای آمریکا در جزایر مارشال ۹۲
- مبحث پنجم: اختلاف میان کره شمالی و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ۹۴

فهرست مطالب □ ۷

مبحث ششم: نشت مواد رادیواکتیو بر اثر زلزله در بزرگترین پایگاه هسته‌ای دنیا	
در ژاپن	۹۶
مبحث هفتم: سایر رخداد‌های هسته‌ای	۹۸
گفتار سوم: انواع آلاینده‌های هسته‌ای و تاثیرات آن بر محیط زیست و قواعد حقوق	
بین‌الملل حاکم بر آنها	۱۰۱
مبحث اول: تعریف آلودگی‌های هسته‌ای و آثار آنها	۱۰۱
بند اول: اثرات نسلی	۱۰۳
بند دوم: اثرات شخصی	۱۰۳
مبحث دوم: آزمایش‌های هسته‌ای	۱۰۴
بند اول: آثار آزمایش‌های هسته‌ای بر محیط زیست	۱۰۶
بند دوم: کنوانسیون‌های مربوط به آزمایش‌های هسته‌ای	۱۰۸
الف. معاهده آنتارکتیک (قاره جنوبگان) ۱۹۵۹	۱۰۹
ب. معاهده منع آزمایش سلاح‌های هسته‌ای در جو، ماوراء جو و زیر آب	
۱۹۶۳	۱۱۰
ج. معاهده راجع به اصول حاکم بر فعالیتهای دولت در اکتشاف و استفاده	
از جو خارجی شامل ماه و سایر اجرام آسمانی ۱۹۶۷	۱۱۱
د. معاهده محدودیت آزمایش‌های سلاح‌های هسته‌ای زیر زمینی (۱۹۷۴)	۱۱۲
و. معاهده انفجارهای هسته‌ای با اهداف صلح آمیز (۱۹۷۶)	۱۱۳
ه. معاهده منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای (۱۹۹۶)	۱۱۴
بند سوم. رأی دیوان در خصوص آزمایش‌های هسته‌ای فرانسه و شکایت	
استرالیا و زلاندنو (۱۹۷۴)	۱۱۵
مبحث سوم: زیاله‌ها و فضولات هسته‌ای	۱۱۹
بند اول: دفن زایدات هسته‌ای در سطح بین‌المللی و آثار آن بر محیط زیست	۱۲۱
بند دوم: اقدامات بین‌المللی در خصوص مدیریت فضولات رادیواکتیو	۱۲۳
الف. کنوانسیون ژنو راجع به دریای آزاد (۱۹۵۸)	۱۲۴
اولین کنوانسیون قابل اشاره در این خصوص کنوانسیون ۱۹۵۸ ژنو راجع به	
دریای آزاد است که در ماده ۲۵ خود مقرر می‌کند:	۱۲۴
ب. کنوانسیون جلوگیری از آلودگی دریایی از طریق تخلیه مواد زاید و	
سایر مواد (کنوانسیون لندن، ۱۹۷۲)	۱۲۵

۸ □ فن آوری هسته ای و حفاظت از محیط زیست

- ج. کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲) ۱۳۰
- د. سایر اقدامات بین‌المللی و منطقه‌ای در زمینه دفن زباله‌های هسته‌ای ۱۳۱
- مبحث چهارم: سلاح‌های هسته‌ای و آثار آن بر محیط زیست ۱۳۳
- بند اول: تعریف و انواع سلاح‌های هسته‌ای ۱۳۴
- بند دوم: آثار کاربرد سلاح‌های هسته‌ای ۱۳۵
- الف. اثرات گرمایی ۱۳۶
- ب. پیامدهای مستقیم بر سلامت انسان ۱۳۷
- ج. باران اتمی ۱۳۷
- د. تغییرات زیست محیطی ۱۳۸
- بند سوم: اقدامات بین‌المللی در خصوص نظام تسلیحات هسته‌ای ۱۳۹
- الف. کنوانسیون‌های مربوط به نظام تسلیحات هسته‌ای ۱۳۹
۱. معاهده ممنوعیت سلاح‌های هسته‌ای در آمریکای لاتین (معاهده تلاتولکو، ۱۹۶۷) ۱۳۹
۲. معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) (۱۹۶۸) ۱۴۰
۳. معاهده ایجاد منطقه عاری از سلاح هسته‌ای در جنوب اقیانوس آرام (معاهده راروتونگا، ۱۹۸۵) ۱۴۲
۴. معاهده ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای (معاهده پلینداپا، ۱۹۹۶) ۱۴۳
۵. معاهده منطقه آزاد سلاح هسته‌ای جنوب شرقی آسیا (بانکوک، ۱۹۹۵) ۱۴۴
۶. کنوانسیون ایمنی هسته‌ای، (وین ۱۹۹۴) ۱۴۵
- ب. قطعنامه‌های سازمان ملل متحد ۱۴۵
۱. قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد ۱۴۶
۲. قطعنامه‌های شورای امنیت ۱۵۶
- ج. رأی مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص تهدید به استفاده یا استفاده از سلاح هسته‌ای (۱۹۹۶) ۱۶۲
- فصل سوم: تزاحم و همزیستی میان فن‌آوری هسته‌ای و محیط زیست سالم** ۱۶۷
- گفتار اول: مشروعیت یا عدم مشروعیت کاربرد سلاح‌های هسته‌ای در پرتو رأی مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری (۱۹۹۶) ۱۷۱

فهرست مطالب □ ۹

مبحث اول: کاربرد سلاحهای هسته‌ای در پرتو اصول و قواعد بشردوستانه	
بین‌المللی.....	۱۷۲
بند اول: اصل تمایز یا ممنوعیت کاربرد سلاحهای غیرهدفمند.....	۱۷۳
بند دوم: اصل ممنوعیت کاربرد سلاحهای دارای صدمه غیرضروری یا درد و	
رنج بیش از حد.....	۱۷۵
بند سوم: شرط مارتنس.....	۱۷۷
بند چهارم: اصل تناسب.....	۱۷۸
بند پنجم: اصل بی‌طرفی.....	۱۸۰
مبحث دوم: توسل به سلاحهای هسته‌ای و حمایت از حقوق بشر.....	۱۸۰
مبحث سوم: ممنوعیت یا محدودیت کاربرد سلاحهای هسته‌ای در پرتو دلایل و	
ملاحظات زیست‌محیطی.....	۱۸۱
بند اول: حمایت از محیط زیست در جریان مخاصمات مسلحانه.....	۱۸۴
الف. تعهد عام دولتها در حمایت از محیط زیست.....	۱۸۵
ب. اصول ضرورت و تناسب در حمایت از محیط زیست.....	۱۸۸
ج. حفاظت از محیط زیست در پروتکل اول الحاقی به کنوانسیون ۱۹۴۹	
ژنو.....	۱۹۱
بند دوم: انصاف بین نسلی و حقوق نسلهای آینده.....	۱۹۷
بند سوم: ضعف دیوان در اعلام عدم مشروعیت کلیه موارد توسل به	
سلاحهای هسته‌ای.....	۲۰۳
گفتار دوم: فن‌آوری هسته‌ای در مسیر صلح درحقوق بین‌الملل.....	۲۰۸
مبحث اول: معاهده منع گسترش سلاحهای هسته‌ای محور اساسی تعیین‌کننده	
وضعیت حقوقی فن‌آوری هسته‌ای.....	۲۰۹
بند اول: محدودیت‌های ناظر بر حق استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای.....	۲۱۲
بند دوم: تقدم منافع عمومی جامعه بین‌المللی بر منافع فردی دولتها.....	۲۱۴
بند سوم: عدم توزیع فواید بالقوه کاربردهای صلح‌آمیز آزمایش هسته‌ای.....	۲۱۵
مبحث دوم: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و نقش آن در گسترش استفاده از	
فن‌آوری هسته‌ای برای مقاصد صلح‌آمیز.....	۲۱۷
گفتار سوم: کاربردهای صلح‌آمیز فن‌آوری هسته‌ای و تأثیرات آن بر محیط زیست.....	۲۲۳

۱۰ □ فن آوری هسته ای و حفاظت از محیط زیست

مبحث اول: نقش ملاحظات زیست محیطی در ضرورت بهره‌برداری از انرژی

- هسته‌ای ۲۲۴
- مبحث دوم: استفاده‌های صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای ۲۲۶
- بند اول: کاربرد انرژی هسته‌ای در عرصه پزشکی ۲۲۶
- بند دوم: کاربرد انرژی هسته‌ای در تولید نیروی برق ۲۲۸
- بند سوم: کاربرد انرژی هسته‌ای در عرصه کشاورزی ۲۳۰
- بند چهارم: کاربرد انرژی هسته‌ای در عرصه صنایع ۲۳۱
- بند پنجم: کاربرد انرژی هسته‌ای در سایر موارد ۲۳۲
- الف. در مدیریت منابع آب ۲۳۲
- ب. در شناسایی مین‌های ضد نفر ۲۳۲
- مبحث سوم: پیامدهای زیست محیطی استفاده صلح‌آمیز از انرژی اتمی ۲۳۳
- بند اول: حوادث هسته‌ای در راکتورهای اتمی ۲۳۳
- بند دوم: زباله‌ها و فضولات هسته‌ای راکتورهای اتمی ۲۳۴
- بند سوم: دلایل دوستداران محیط زیست برای مخالفت با گسترش راکتورهای اتمی ۲۳۶
- بند چهارم: اقدامات سازمانهای بین‌المللی در خصوص مراقبت از راکتورهای اتمی و استفاده صلح‌آمیز ۲۳۷
- الف. سند حفاظت‌ها: ۲۳۹
- ب. حفاظتهای موضوع معاهده عدم تکثیر ۲۴۰
- ج. جامعه اروپایی انرژی هسته‌ای ۲۴۱

فصل چهارم: سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با مسائل هسته‌ای و مسئولیت

- بین‌المللی دولت‌ها در آلودگی‌های هسته‌ای فرامرزی ۲۴۵
- گفتار اول: نقش سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با مسائل هسته‌ای ۲۴۷
- مبحث اول: سازمان‌های بین‌المللی دولتی ۲۴۹
- بند اول: سازمان‌های بین‌المللی دولتی با صلاحیت جهانی ۲۵۰
- الف. یونپ (UNEP) ۲۵۰
- ب. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) ۲۵۰
- ج. سازمان بهداشت جهانی (WHO) ۲۵۴
- د. شبکه جهانی نظارت تشعشعات زیست محیطی (GERMON) ۲۵۵

۲۵۶.....	و. کمیته علمی ملل متحد در مورد آثار تشعشعات هسته‌ای (UNSCEAR)
۲۵۸.....	ی. آژانس انرژی هسته‌ای (NEA)
۲۵۹.....	بند دوم: سازمانهای بین‌المللی دولتی با صلاحیت منطقه‌ای
۲۵۹.....	الف. اوراتوم (EURATOM)
۲۵۹.....	ب. آژانس منع استقرار سلاح‌های هسته‌ای در امریکای لاتین (OPANAL)
۲۶۱.....	ج. سازمان منطقه‌ای برای حمایت از محیط زیست دریایی (ROPME)
۲۶۳.....	د. سازمان اروپایی برای تحقیقات هسته‌ای (CERN)
۲۶۳.....	مبحث دوم: سازمان‌های غیردولتی NGO
۲۶۳.....	بند اول: کمیته زانگر
۲۶۴.....	بند دوم: کلوپ لندن
۲۶۵.....	بند سوم: جنبش حزب سبز
۲۶۷.....	بند چهارم: دوستان بین‌المللی زمین
۲۶۸.....	بند پنجم: جنبش حفظ زرادخانه‌های هسته‌ای در سطح کنونی آنها (انجماد هسته‌ای)
۲۷۰.....	گفتار دوم: مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در ارتباط با آلودگی‌های هسته‌ای
۲۷۱.....	مبحث اول: رژیم حقوقی مسئولیت مدنی در معاهدات بین‌المللی
۲۷۳.....	بند اول: محدوده سرزمینی معاهدات بین‌المللی
۲۷۴.....	بند دوم: مسئول پرداخت غرامت و نوع مسئولیت
۲۷۶.....	بند سوم: مفهوم و حدود خسارت
۲۷۸.....	بند چهارم: دادگاه‌های صالح
۲۷۹.....	مبحث دوم: مقررات داخلی کشورها
۲۷۹.....	بند اول: ایالات متحده امریکا
۲۸۰.....	بند دوم: انگلستان
۲۸۱.....	بند سوم: ژاپن
۲۸۲.....	بند چهارم: روسیه
۲۸۲.....	بند پنجم: چین
۲۸۳.....	بند ششم: اوکراین

۱۲ □ فن آوری هسته ای و حفاظت از محیط زیست

۲۸۴.....	بند هفتم: اتریش.....
۲۸۶.....	بند هشتم: کره.....
۲۸۷.....	بند نهم: لهستان.....
۲۸۸.....	بند دهم: سایر کشورها.....
۲۸۹.....	مبحث سوم: آلودگی محیط زیست و مسئولیت بین‌المللی کیفری.....
	مبحث چهارم: حق بر محیط زیست سالم و مسئولیت دولت در حفاظت از
۲۹۲.....	محیط زیست کشور خود.....
۲۹۷.....	نتیجه‌گیری.....
۳۰۱.....	فهرست منابع.....